

Taevataat kinkis juunikuuks maheda suveilma

Autor

Ain Kallis

Juuni teisel kümmepäevakul algas lõunapoolsemas Eestis kibekiire heinaaeg.

Jaan jätkas mais alustatut - ka esimese ametliku suvekuu alguskolmandik oli keskmisest kõvasti soojem. Mitte küll nii palju kui lehekuus, kuid 3 -4 kraadi võrra ikkagi. Kuu lõppes aga tavapäraselt.

Kliimaatiline suvi ehk aeg, kui ööpäeva keskmine temperatuur kerkib püsivalt üle 13 kraadi, hakkas sel aastal peale juba mai keskel, juuni algus oli rohkem juulilik.

Kui vanasti lubati lapsi ujuma alles pärast jaanipäeva, siis tänavu said järved suplusküpsiks pea pool kuud varem. Põhjus - esimene dekaad on viimasel poolsajandil soojem olnud vaid seitsmel aastal. Sadas hooti ja paiguti, vaid riigi äärealad (Võru, Ristna, Mustvee) said paremini kastetud.

Teisel kümmepäevakul algas lõunapoolsemas Eestis kibekiire heinaaeg. Vihma said ka kohad, mis varem kuivaks jäid (Harju- ja Tartumaa, samuti Kirde-Eesti). Jahenes. Kuu keskpaigas registreeriti isegi öökülma.

Jaan vesine nagu ikka

Juuni lõpukolmandiku ilmaprognoos huvitas, nagu ikka, tuhandeid: loodeti tulla kuiva nahaga välja nii jaanitulelt kui laulu-tantsupeolt.

Kui jaanilaupäeval pääses vihmast enamik maakondi, siis jaanipäeval sadas pea kõikjal.

Ent ehkki laste suurpeo ettevalmistusi segas vihm, siis kontsertide ajal olid taevaluugid kinni.

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis kuu kokkuvõtted valmisid, ilmnes, et juuni oli pikaajalisest keskmisest ehk normist 1,3 kraadi võrra soojem (15,8 kraadi), lämmi oli lõuna pool (Võrus 17,1 kraadi), jahedam aga saartel (Ristnas 14,5 kraadi).

Riik sai keskeltläbi enam-vähem kastetud ehk sadas 81 protsenti normist - 47 millimeetrit. Sajunormi ületasid Võru ja Vilsandi (74 millimeetri ümber), vett nappis Väike-Maarjale (25 millimeetrit). Vihmad aitasid ka pritsimeestel rabapõlenguid kustutada.

Haruldased pilved

Päikest oli juunis näha keskmisest ligi viiendiku kauem, kõige enam pealinnas - 345 tundi.

Kolmandat korda sel suvel ületas UV-kiirguse indeks 8 ühikut (8,3 nii 25. mail kui 25. juunil; 21. juunil 8,0). Päris kõrged tulemused, ainult et päike piilus siis pilvede vahelt, mis peegeldasid kiirgust lisaks.

Pilvedest veel niipalju: Tartu Postimees algatas suvise pilvepildistamise võistluse. 2. juuli lehes ilmus Mare Linnamäe foto «Pilvedest pungus patju». Pildistatud küllap 30. juunil, kui silmasin isegi neid Tartu kohal kuhjumas.

Näinuks neid pilvi USA tornaadokütid, sattunuks nad kindlasti hasarti - on ju need pilved, ladinakeelse nimega Cumulonimbus mammatus, sageli tuulispaskade kaaslasteks. Esimene sõna tähistab rünksajupilve, teine aga «udarataolist» pilve.

Aastate eest

☒ 255 aasta eest tõestas Benjamin Franklin tuulelohe abil, et välk on elektrinähtus.

☒ 1. juunil 1907 mõõdeti Argentinas Sarmientos Lõuna-Ameerika madalaimaks õhutemperatuuriks ☒33 kraadi.

☒ 21. juunil 1942 mõõdeti Aasia kõrgeimaks temperatuuriks Tirat Tsvi jaamas (Iisrael) +53,9 kraadi.

1907. aasta jaanikuu oli Tartus normilähedane (14,9 kraadi ja 64 mm). Postimehele teatati ilmaelust:

☒ Automobilide võidusõit Pekingist Pariisi. Võidusõitjatel on Siberis pea äravõitmata raskustega võidelda. Mitu korda oli sõitjatel nõu jalgsi edasi reisida. /.../ Talupojad vahtisivad hirmu pärast pärani aetud silmadega meie pääle. Nemad ei tunne meis inimesi ära!

☒ Moskva linnal oli täiesti ootamatu veeuputus, mis palju kahju tegi.

☒ Tartust. Kui ilus ilm linnaelaniku sumbunud õhu seest lähedasse loodusesse välja meelitab, ei ole tal sündsamat tegu, kui õhtul rohelisest tulles «Vanemuisesse» näitemängu vaatama minna ja sellega hääle olekule kroon pähe panna. Kui aga ilm tusast nägu näitab, siis ei saa mõnusamat meeleülendust soovitada kui hää lustmäng teatris.

1957. aasta juuni oli Tartus külm (13,5 kraadi), kuid kuivapoolne (50 mm).

Välismaalt

☒ Jaanilaupäeval oli sooja Sitsiilias 43, Sofias 36, Bukarestis 34, Tallinnas 20 kraadi. Petseris sadas Euroopa maksimumiks ööpäevaga 42 millimeetrit vihma.

☒ Tugev troopiline tsüklon (nii kutsutakse orkaane India ookeani põhjaosas) Gonu (palmilehtedest kott Maldiivi saartel) tappis Omaanis ja Iraanis vähemalt 35 inimest.

☒ Kagu-Austraalia elanikke kiusab ilm eriti - pikk põud sai just lõppeda, kui algasid paduvihmad.